

зараз і наскільки більш зеленою її можна зробити. Така постановка питання дозволяє виокремити окремі складові логістики і запустити процес поступового удосконалення її проблемних ланок. Таке удосконалення має бути узгодженим із стратегічними цілями підприємств - виробників органічної сільськогосподарської продукції та відповідати вимозі економічної ефективності. Останнє формує для виробників систему економічної мотивації та заохочує їх до впровадження заходів із трансформації їх логістичних ланцюжків та надання їм більш зеленого характеру. На поточному етапі такими заходами має стати подальше поширення енерго- та ресурсощадних технологій і видів транспорту, більш широке використання транспортними засобами та сільськогосподарськими машинами відновлюваного палива (етанолу та біодизелю), газового палива.

Література.

1. Візловська С. До 2020 року Україна може стати однією з найбільших країн по виробництву органічної продукції в світі - Світлана Візловська. URL: <https://www.apk-inform.com/uk/exclusive/topic/1103531>.

2. Україна займає 20-те місце у світі та 11-місце в Європі за площею сільськогосподарських культур, зайнятих під органічним виробництвом,- Ольга Трофимцева. URL: <https://agro.me.gov.ua/ua/news/ukrayina-zajmae-20-te-misce-u-sviti-ta-11-te-misce-v-yevropi-za-ploshcheyu-silskogospodarskih-ugid-zajnyatih-pid-organichnim-virobnictvom-olga-trofimceva>.

3. The World of Organic Agriculture Statistics and Emerging Trends 2020 / Ed. by Helga Willer, Bernhard Schlatter, Jan Travnicek et al. FiBL and IFOAM, 2020. 334 p.

4. Murphy P.R., Poist R.F., Braunschweig C. D. Green logistics: Comparative views of environmental progressives, moderates, and conservatives. *Journal of Business Logistics*. 1996. Vol. 17, no. 1. P. 191–211.

5. Agenda 21: Earth Summit: The United Nations Programme of Action from Rio. CreateSpace Independent Publishing Platform, 2013. 3. 354 p.

МОДЕЛІ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ЗЕМЛІ В ДЕЯКИХ КРАЇНАХ

***БАТЮК Л.А., К.Е.Н., ДОЦЕНТ, ДОЦЕНТ КАФЕДРИ
ЕКОНОМІКИ ТА МАРКЕТИНГУ***

ГОЛОВКО А.Ю., СТУДЕНТ

***ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА***

У тих країнах, де ринок землі успішно працює, його основою є правові інститути, невеликі фермерські господарства, суворий

державний контроль якості землекористування, недопущення концентрації та монополізації землі, розвинена фінансова система і доступність кредитування для дрібних фермерських господарств. Там дотримуються обмежень на площу землі; критеріїв того, хто може бути покупцем або орендарем. У багатьох країнах діє заборона на передачу землі в банківську заставу, так як це збільшує ризики передачі землі випадковим ринковим контрагентам.

Тому, перш відкривати ринок землі, Україні необхідно створити саме ці базові передумови і обрати оптимальну стратегію землеволодіння та землекористування.

Проблеми розвитку агропромислового виробництва, зокрема ефективності землекористування, частково досліджені у таких роботах, як «Соціально-економічні ризики сучасних глобалізаційних процесів» [1], «Проблеми функціонування підприємств аграрного сектору економіки України в умовах модифікації ринкових механізмів ціноутворення» [2], «Державна аграрна політика та підтримка тваринництва в Україні» [3].

Розглянемо приклади систем землеволодіння і моделей функціонування ринку землі в деяких успішних країнах.

Багато країн, що розвиваються, не чекають допомоги або дозволу від міжнародних світових організацій. Наприклад, в Африці у відповідь на виклики продовольчої кризи і захоплення їх земель транснаціональними корпораціями, створено регіональну асоціацію для реалізації проєктів розвитку сільського господарства. Ця програма має чотири базових напрямки: управління земельними і водними ресурсами; забезпечення рівного доступу громадян країни до земельних ресурсів і ринків; пропозиція продовольчих товарів та боротьба з бідністю і голодом; підтримка фундаментальних і прикладних досліджень в сфері сільського господарства.

Африканські країни оприлюднили офіційну заяву: «Африканські країни не очікують на зовнішню допомогу, яка завжди буде залишатися невизначеною за ціною, обсягами і умовами. Наші головні і безумовні цілі – розвинути наші власні сільськогосподарські виробництва та ринки. У цьому відношенні нами сформована програма Comprehensive Africa Agriculture Development Program (CAADP). На наш погляд, ми повинні покладатися на власні сили, на наше власне виробництво для того, щоб самостійно відповісти на виклики глобальної продовольчої кризи і бути повноцінними власниками нашої землі. Фактично, ми ставимо амбітну ціль – повністю позбавитися від продовольчої імпортозалежності» [4].

Бангладеш та інші країни створювали стратегічні резерви продовольства для захисту населення від коливання світових цін на продовольчі товари. Ці 14 програми є більш масштабними і амбітними, ніж їм пропонували в якості допомоги країни G – 20.

В такий успішній країні, як Ізраїль, з одним з найбільш технологічних в світі інноваційним аграрним сектором, вся сільськогосподарська земля повністю належить державі, яке надає її в оренду на 50 років невеликим господарствам з правом продовження, якщо виконуються державні критерії землекористування.

Канада є однією з найуспішніших і найбільш заможних країн світу. При загальній чисельності 35,8 млн. осіб, її валовий національний дохід на душу населення (GNI per capita) становить 47,3 тис. дол. США (тобто у 18 разів вище, ніж в Україні, де GNI per capita складає 2,6 тис. дол. США)

За площею (10 млн. кв. км.) Канада займає друге місце у світі. У сільському господарстві використовується 68 млн. га (7 % її території), рілля займає 5 % загальної земельної площі, а землі, що обробляються – 4 % (41 млн. га). По кількості землі, що обробляється, Канада займає 5 місце у світі. Землезабезпеченість становить 33,3 га на людину, у тому числі 2,42 га сільськогосподарських земель та 1,5 га рілля.

Майже вся земля Канади (89 %) знаходиться у державній власності (Crown Land) [5]. Поняття Crown Land (земля Британської корони) означає землю, яка знаходиться у федеральній власності (47 % federal crown land) та власності місцевої влади (41 % provincial crown land). У приватній власності знаходиться менше, ніж 11 % землі, з них 75 % знаходяться у власності фермерських господарств, більшість з яких (98 %) є невеликими сімейними фермами.

У Німеччині підтримується постійний державний контроль за будь-якими змінами власності або оренди сільгоспугідь. Перехід прав на будь-які сільськогосподарські угіддя потребує спеціального дозволу. Заборонена зайва концентрація землі (максимально від 400 до 500 га). Щодо оренди землі, то на неї поширюються ті самі обмеження, що й на купівлю. Загалом законодавство забороняє вилучення сільськогосподарських земель на несільськогосподарські цілі.

У Норвегії головним є збереження національного селянського господарства. Основні правила – збереження фермерства. Тому законодавство обмежує можливість дроблення або концентрації ділянок, оренда регламентується законом і місцевою владою.

У Франції існує складна система державного контролю ринку землі. Закон вимагає дозволу влади на будь-який акт купівлі-продажу

землі або надання її в оренду. Видаючи дозвіл на земельну операцію, спираються на принцип – чи відповідає ця угода принципу «сімейній фермі з особистою відповідальністю».

Література.

1. Батюк Л. А., Кравченко О. М. Соціально-економічні ризики сучасних глобалізаційних процесів. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2016. № 1. С. 65–68.

2. Кравченко О. М., Батюк Л. А. Проблеми функціонування підприємств аграрного сектору економіки України в умовах модифікації ринкових механізмів ціноутворення. *Вісник ХНТУСГ: Економічні науки*. 2015. № 162. С. 196–203.

3. Онегіна В.М., Кравченко О.М., Білецький О.С. Державна аграрна політика та підтримка тваринництва в Україні. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. 2018. Вип. 191. С. 77-91.

4. Comprehensive Africa Agriculture Development Program (CAADP). Політична декларація про потреби Африки в області розвитку. Прийнята резолюцією 63/1 Генеральної Ассамблеї ООН від 22 вересня 2008 року. Режим доступу: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/africa_decl.shtml

5. Neimanis V.P. Crown land. *The Canadian Encyclopedia: Geography. Historical Foundation of Canada*. December 16, 2013. URL: <https://www.thecanadianencyclopedia.ca/en/article/crown-land>

ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ ГЛОБАЛЬНОГО РИНКУ

КРАВЧЕНКО О.М., К.Е.Н., ДОЦЕНТ,

ДОЦЕНТ КАФЕДРИ ЕКОНОМІКИ ТА МАРКЕТИНГУ

ТАТАРЕНКО В.Д., СТУДЕНТ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА

Земельні природні ресурси належать до категорії незамінних, неперемішуваних і, при раціональному використанні, незношуваних, тому відіграють винятково важливу роль у функціонуванні кожної держави. Адаже саме земельні ресурси є однією з головних передумов розвитку сільського господарства, агропродовольчого сектору, а відтак – і продовольчої безпеки країни. Земельні ресурси є базисом, на основі якого будується сільське господарство та виробництво продовольства. І хоча не лише від кількості та якості земельних